

Gesprek met Betico Croes

Aruba vindt gehoor in Den Haag

Te midden van de kabinetsperikelen van de Nederlandse regering is er in Den Haag een topconferentie gehouden over de onafhankelijkheid van het Antilliaanse eiland Aruba. De Staten der Nederlandse Antillen verklaarden op 19 december 1973, dat het een onvervreemdbaar recht van elke volksgemeenschap is, en derhalve van elk der eilanden van de Nederlandse Antillen, om de eigen staatkundige toekomst te bepalen.

Deze uitspraak was in het bijzonder voor Aruba van belang, omdat dit eiland een voorkeur voor een eigen onafhankelijkheid heeft. De Nederlandse regering heeft dit streven tot nog toe nooit erg serieus genomen. Zij meent, dat de zes Antilliaanse eilanden gezamenlijk onafhankelijk dienen te worden en dat het wat onwezenlijk is een eiland met 63.000 inwoners een onafhankelijke staat te geven.

Maar Betico Croes (de leider van de MEP, de grootste partij) denkt daar anders over. Deze Arubaanse politicus heeft iff een niet aflatende strijd en propaganda-oorlog toch begrip voor de onafhankelijkheid van „zijn“ eiland bij de Nederlandse regering en elders weten te vinden. Toen hij verleden week met een twintig koppen tellende delegatie naar Nederland kwam zei hij, dat hij alléén met concrete toezeggingen van de zijde van de Nederlandse regering naar huis zou gaan. Binnen de koninkrijksregering werd besloten, dat er binnen zes maanden een breed advies op tafel moet liggen over de gevolgen van de onafhankelijkheid van Aruba en Curaçao. Dit laatste eiland is hierdoor in een moeilijke positie gekomen, omdat Curaçao voorlopig nog niet voor een onafhankelijke status voelt. En zeker niet zonder Aruba.

Maar in Den Haag werden de politici uit Curaçao hiermee rechtstreeks geconfronteerd. De bedoeling van de Nederlandse regering is de zes eilanden zo lang mogelijk

BETICO CROES

...band met Nederland houden...

bij elkaar te houden. Den Haag twijfelt (en niet ten onrechte) aan de levensvatbaarheid van de economisch kwetsbare eilanden. Maar Aruba lijkt niet te stuiten. En via de commissie-Biesheuvel (die snel zal worden opgericht) zal voor de eerste maal de onafhankelijkheid van Aruba serieus worden onderzocht.

Vraag aan Betico Croes: Is deze studie concreet genoeg om niet teleurgesteld terug naar Aruba te gaan?

Croes: „We hebben bereikt, dat er over een half jaar een plan op tafel ligt hoe de onafhankelijkheid van Aruba verwezenlijkt kan worden en wat de consequenties zijn. Daarin zullen ook garanties vermeld moeten worden.”

Aan welke garantie denkt u?

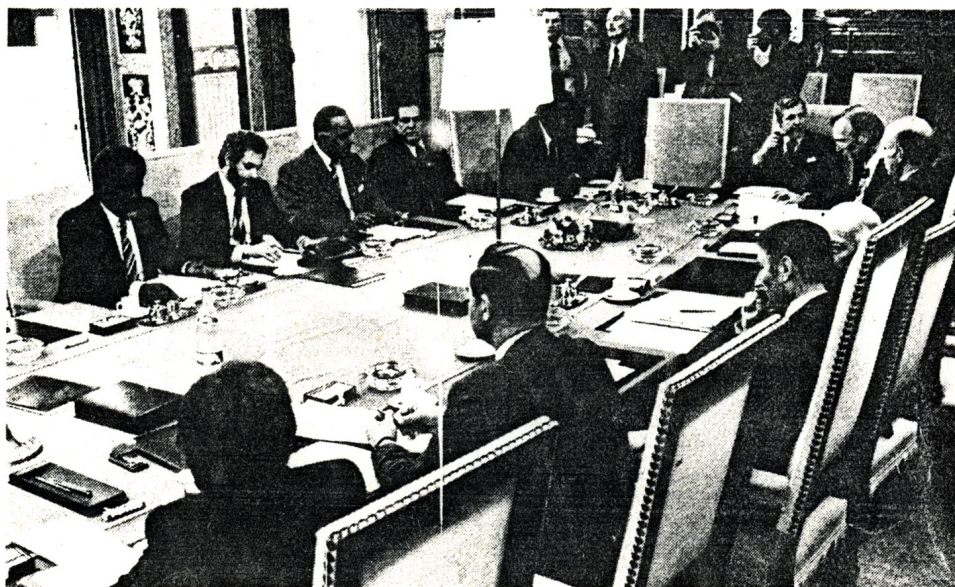
„Voor ons is erg belangrijk, dat we op het gebied van de defensie garanties van Nederland krijgen.”

Maar het is u bekend, dat de Nederlandse regering heeft gezegd, dat de garanties van Nederlandse zijde minimaal zullen zijn wanneer Aruba erop staat alléén onafhankelijk te worden.

„Dat is juist, maar tijdens het topperleg is er gezegd, dat naar mate het samenwerkingsverband tussen de eilanden hecht en duurzaam is, de garanties van Nederlandse zijde ook groter zullen zijn. Met andere woorden: de Nederlandse regering is dan bereid meer garanties en steun aan Aruba te geven.”

Wat verstaat u onder een samenwerkingsverband?

„Zowel tijdens de koninkrijkswerkgroep als tijdens de rondetafel-conferentie, heeft Aruba geopteerd voor de onafhankelijkheid met daaraan gekoppeld een hecht en duurzaam samenwerkingsverband op volkenrechtelijke basis met de overige eilanden, alsmede een soort Gemeenebest-verhouding met het koninkrijk. Hieronder staat Aruba het creëren van banden tussen Aruba en Nederland, die zowel naar vorm als naar inhoud zodanig zijn, dat de door Aruba gewenste Gemeenebest-constructie een inhoud zal hebben van meer dan zuiver volkenrechtelijke aard. De Arubaanse delegatie acht het van erg groot belang, dat ook na het verbreken van de staatsrechtelijke banden tussen Aruba en het koninkrijk een bijzondere relatie en samenwerking met Nederland blijft bestaan. Hoewel Aruba doordrongen is van de noodzaak van een intensivering van de contacten in de regio, meent Aruba, dat een dergelijke bijzondere relatie met Nederland voor haar zeer van belang is. Dit dient niet te worden uitgelegd als zwakte of gebrek aan vertrouwen in eigen kunnen, maar te worden gezien tegen de achtergrond van de specifieke situatie in het Caraïbisch gebied. Aruba staat dan ook op het standpunt, dat

BESPREKINGEN IN DE TRÈVES-ZAAL IN DEN HAAG
...opmerkelijke draai van de Nederlandse regering...

de verbondenheid met Nederland niet eindigt, wanneer Aruba kiest voor haar onafhankelijkheid.”

Wilt u de onafhankelijkheid, omdat u het sterkste eiland bent? Of zegt u: Ik heb onvoldoende vertrouwen in de andere eilanden?

„Dat laatste. Wij hebben onvoldoende vertrouwen in de overige eilanden en wij moeten, omdat wij de economisch sterksten zijn, ons beschermen tegen onszelf. De laatste tijd wordt er veel gesproken over een mogelijke olierijkdom rond ons eiland. Maar toen wij met ons onafhankelijkheidsstreven begonnen, was daar nog geen sprake van.”

Aruba telt 63.000 inwoners. Is het realistisch om van zo'n kleine gemeenschap een eigen staat te maken?

„De realiteit is, dat wij geen eenheidsstaat wensen. De volgende vraag is dan: Is er een federatie mogelijk? Daar hebben we voorbeelden van in het Caraïbisch gebied. Ik heb daar laatst over gesproken met mensen uit Jamaica, Porto Rico, Granada en Santo Domingo tijdens een vergadering in Mexico. Die zeiden toen, dat een federatie met hun eilanden in hun ogen niet mogelijk was. Dat betekent niet, dat wij tegen elk volkenrechtelijk samenwerkingsverband zijn. In mijn ogen is een ideale situatie dat Aruba soeverein wordt, de overige eilanden moeten dan maar uitmaken of zij één eenheid willen blijven. In dat geval komt er een samenwerkingsverband tussen twee entiteiten: Aruba met de vijf.”

Dit getuigt van een nogal zelfbewuste politieke houding. Maar hoe staat het met de economische mogelijkheden van Aruba? Is uw eiland nu reeds selfsupporting?

„Wij kunnen onze eigen zaken intern zeker behartigen, maar wij hebben een Nederlandse parasol nodig voor onze bescher-

ming naar buiten. Onze toeristenindustrie is onze belangrijkste bron van inkomen. Maar we hebben ook veel doorvoer van handelsgoederen, omdat wij in een belastingvrije zone liggen. Daarnaast hebben wij ook nog de olieraffinaderijen. De werkloosheid ligt bij ons tussen de zes en de acht procent, terwijl bijvoorbeeld op Curaçao éénkwart van de beroepsbevolking werkloos is.”

Ontvangt u financiële steun van Nederland?

„Geen directe steun. Wij moeten onszelf bedruipen. We hebben een sluitende begroting op Aruba en moeten daarvan nog een substantieel deel afdragen aan de centrale Antilliaanse regering. Wij ontvangen van Nederland wel ontwikkelingshulp. In het verleden voor de bouw van een ziekenhuis, maar ook bij voorbeeld voor volksscholingsprojecten en de aanleg van een containerhaven. Deze hulp bestaat hoofdzakelijk uit leningen, weliswaar tegen voordelige voorwaarden, maar die wel terugbetaald moeten worden. Overigens heeft Aruba zijn gevoel van solidariteit ten aanzien van de andere eilanden ook na de onafhankelijkheid meermalen kenbaar gemaakt en is bereid deel te nemen in een ontwikkelingsfonds ten behoeve van de kleine eilanden. Maar we gaan er dan wel van uit, dat de primaire verantwoordelijkheid voor de ontwikkeling van deze eilanden bij Nederland ligt.”

Tijdens de bespreking met de Nederlandse regering heeft u bepleit, dat Aruba in de eindfase van de onafhankelijkheid een eigen centrale bank zou moeten hebben. Is dit niet een beetje te hoog gegrepen?

„Aruba acht een eigen monetair beleid onontbeerlijk als complement van het toekomstige financiële en economische be-

leidsinstrumentarium, hoewel het zich zeer wel bewust is, dat de eigen vrijheid relatief beperkt zal zijn: het huidige systeem biedt onvoldoende ruimte voor de gewenste monetaire inbreng. Voorts dient in de eindfase te worden voorkomen, dat het ene eiland door onverantwoorde economische en/of begrotingspolitiek de door een ander eiland gespaarde deviezen opsoupeert.

Niettemin is Aruba bereid tot samenwerking op monetair gebied, en wel zodanig, dat een gezamenlijke munt- en een gezamenlijke goud- en deviezenvoorraad kunnen behouden blijven. Maar we kunnen niet toezien, dat bijvoorbeeld een ander eiland door een bepaalde bankpolitiek onze economie zou kunnen schaden."

Als u onafhankelijk zou worden, zou u dan een plaats in de Verenigde Naties willen hebben?

„Jawel, zeer zeker. Als Aruba. Voor het opzetten van een Buitenlandse Dienst zullen wij echter in eerste instantie sterk van Nederland afhankelijk zijn."

U heeft onlangs gezegd dat u een onafhankelijkheid zonder risico's wilt. Dat lijkt ons onmogelijk in deze wereld.

„In elk geval willen wij de risico's tot een minimum beperken. Daarom zouden wij een band met Nederland willen houden."

Stel nu, dat de studie van de commissie-Biesheuvel niet zo loopt als u wilt. Zou u dan de onherroepelijke stap toch durven te nemen en te zeggen: Ik ga toch alleen als Aruba verder?

„Dat is een zeer moeilijke vraag. Ik wil wel duidelijk stellen, dat Nederland, noch de overige eilanden ons zullen weten te overtuigen om in één staatsrechtelijk verband terug te gaan. Maar om zo direct te zeggen dat Aruba zonder enige garanties alleen durft verder te gaan, is een vraag waar ik het antwoord op dit ogenblik schuldig op moet blijven."

De besprekingen over de eventuele onafhankelijkheid van de Antillen, en in het bijzonder van Aruba, vonden plaats in de Trêves-zaal in Den Haag. Het plafond van deze zaal wordt in de hoeken ondersteund en tevens versierd door zware houten engelen. Tijdens een bespreking brak er een arm van een van de engelen af en viel rakelings langs het hoofd van dominee Geurs, een van de leden van de Arubaanse delegatie. Wij weten niet of dit een goed of een slecht voorteken was, maar het is wel opmerkelijk dat de Nederlandse regering, die eerst geheel afwijzend stond tegen de onafhankelijkheid van Aruba alleen, nu een draai van 180 graden heeft gemaakt. Het is nu nog maar de vraag in hoeverre Nederland garanties aan Aruba wil geven, indien dit eiland alleen zijn eigen weg gaat.

Dr. F. A. Hoogendijk